C/2025/109

10.1.2025 г.

**Становище на Европейския икономически и социален комитет**

# Обвързване на кръговата икономика и биоикономиката на равнището на ЕС и на национално равнище

**(становище по собствена инициатива)**

(C/2025/109)

Докладчик: **Cillian LOHAN**

| | |
|---|---|
| Съветник | Agnieszka SZNYK (на докладчика) |
| Решение на пленарната асамблея | 18.1.2024 г. |
| Правно основание | член 52, параграф 2 от Правилника за дейността |
| Компетентна секция | „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“ |
| Приемане от секцията | 2.10.2024 г. |
| Приемане на пленарна сесия | 23.10.2024 г. |
| Пленарна сесия № | 591 |
| Резултат от гласуването („за“/ „против“/„въздържал се“) | 192/2/3 |

## 1. Заключения и препоръки

1.1. Необходима е съгласуваност с Европейския зелен пакт, ангажиментите за устойчиво развитие, кръговата икономика и по-широките цели в областта на климата и биологичното разнообразие. Стабилната биоикономика ще допълни напредъка, постигнат в областта на кръговата икономика, и ще даде възможност за конкурентоспособен растеж в рамките на възможностите на планетата, съгласуван с устойчивостта.

1.2. Възможността ЕС да бъде световен лидер следва да се използва максимално посредством прилагането на изключително амбициозна и съгласувана стратегия за биоикономиката. Добре платените устойчиви работни места, включително в селските и отдалечените региони, следва да се увеличат максимално. Съществуващите технологии могат да се използват за пускане на пазара на спешно необходими продукти и услуги, подпомагащи иновациите, подкрепени от силен и съгласуван законодателен пакет за кръговостта.

1.3. ЕС се нуждае от ясно определение за биоикономика, за да подчертае изрично връзката ѝ с кръговата икономика и нейния потенциал като инструмент за постигане на устойчиво развитие.

## 2. Общи бележки

2.1. Биоикономиката следва да се развива с оглед на стратегическата автономност и да се отдава дължимото внимание на конкурентоспособността, така както тя вече беше определена от ЕИСК ([1]). По-специално конкурентоспособността би трябвало да гарантира подкрепа за предприятията, научните изследвания и иновациите, за да се поддържат високите стандарти на ЕС, а по-ниските стандарти и амбиции извън ЕС не би трябвало да се използват като претекст за надпревара за достигане на най-ниски равнища.

([1]) Становище на Европейския икономически и социален комитет — Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите Подсигуряване на нашето бъдеще — Целта на Европа в областта на климата за 2040 г. и нейният път към неутралност по отношение на климата до 2050 г. — изграждане на устойчиво, справедливо и просперираща общество (COM(2024) 63 final) (ОВ C, C/2024/4667, 9.8.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4667/oj); Становище на Европейския икономически и социален комитет относно Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Подготвени за цел 55“ („Fit for 55“): постигане на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. по пътя към неутралност по отношение на климата“ [COM(2021) 550 final] (ОВ C 275, 18.7.2022 г., стр. 101).

2.2. Успехът на инициативите от областта на кръговата икономика за трансформирането на бизнес моделите и осигуряването на ползи за потребителите следва да служи като образец за това как да се постигне напредък по отношение на интегрирането на биоикономиката. Трябва да се прилагат извлечените поуки, включително чрез поставянето на по-силен акцент върху социалните аспекти на един нов икономически модел.

2.3. От съществено значение ще бъде да се осигури финансова подкрепа за новаторите първопроходци в стопанския сектор, за да се гарантира, че тези, които първи възприемат новите модели, няма да бъдат санкционирани, по-специално в контекста на гарантирането на конкурентоспособността на ЕС.

2.4. Европейската платформа на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика (ECESP) със своята силна мрежа, и по-специално със своята координационна група следва да се използва, за да се постигне партньорско обучение и споделяне на знания. Центърът за знания на ECESP може да се използва за събиране и предоставяне на достъпна информация и експертен опит в областта на биоикономиката ([2]).

2.5. Въз основа на успешната работа на младежките посланици на ЕС в областта на биоикономиката съветваме да се създаде постоянна платформа или мрежа за участие, която да представя мненията на младите хора в областта на биоикономиката и да включва младите хора като заинтересовани страни в процеса на вземане на решения.

2.6. Биоикономиката следва да бъде в съответствие с принципите на кръговостта, особено с принципа на каскадното използване. Следва да се насърчават кръговото проектиране, прилагано към продуктите на биоикономиката, и иновациите; отпадъците следва да се елиминират или да бъдат сведени до минимум и да се използват, вложената енергия следва да бъде кръгова, а целта следва да бъде работа с естествените цикли.

2.7. Биоикономиката е стратегически избор, който изисква инвестиции, образование и адаптиране. Един силен механизъм за партньорско обучение следва да позволи на участниците в биоикономиката да се учат един от друг и да разработят образователен модел, основан на повторението, като финансирането и средствата бъдат лесно достъпни. Това образование следва да бъде включено и в учебните програми за младите хора в училищата и в рамките на професионалното обучение.

2.8. Въз основа на вече направените научни изследвания и инвестиции следва да се осигури специално финансиране за научни изследвания и иновации, за да се увеличат максимално възможностите на биоикономиката. Това ще помогне да се реализират симбиози с промишлеността и да се открият възможности за социални предимства, като същевременно се работи в рамките на възможностите на планетата.

2.9. При някои дейности в областта на земеползването, които включват биологични материали, се използват замърсители, практики, които разрушават почвите и процеси, при които се генерират повече отпадъци. Тези дейности в областта на земеползване не се включват автоматично в биоикономиката в контекста на стратегията на ЕС за биоикономика.

2.10. Инициативата BIOEAST може да се използва като модел за сътрудничество в сектора. Централна и Източна Европа, включително много страни кандидатки, играят важна роля за оползотворяването на биомасата.

## 3. **Съгласуваност на политиките, включително на целите за устойчиво развитие**

3.1. От съществено значение е политическите инициативи като стратегията на ЕС за биоикономиката да бъдат съгласувани с другите политики, свързани със Зеления пакт, Парижкото споразумение, кръговата икономика и Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие. Сред другите инициативи, имащи отношение към въпроса, са рамката за сертифициране на поглъщанията на въглерод, Законодателният акт на ЕС за възстановяване на природата и предварителното споразумение относно опаковките, пластмасовите опаковки на биологична основа и досиетата, свързани с храните. Може да се разработи план за действие в областта на биоикономиката успоредно с планираните законодателни актове за кръговата икономика и за биотехнологиите. По този начин може да се гарантира, че биоикономиката на ЕС ще допринесе активно за постигането на целите в областта на климата и биологичното разнообразие.

([2]) https://circulareconomy.europa.eu/platform/en.

3.2. Важно е да се работи по съгласувано определение, от което да става ясно, че биоикономиката е инструмент за постигане на устойчиво развитие. В този смисъл определението трябва да обвърже биоикономиката с екологичните, социалните и икономическите аспекти в качеството им на съвместни и равнопоставени приоритети, като продължи да бъде съгласувано с определенията, използвани от Г-20 ([3]) и ООН. Това може да осигури последователни стратегии във всички държави членки и региони.

3.3. Биоикономиката следва да се разглежда като свързана с кръговата икономика. Кръговата икономика осигурява системен подход за устойчиво управление на материалните потоци, като насърчава повторната употреба и рециркулацията на суровините въз основата на екопроектирането. Биоикономиката акцентира върху същите принципи, но се прилага по отношение на биологичните потоци.

3.4. Биоикономиката трябва да бъде съгласувана със Синия пакт. За да се изчисли обемът на водата, необходима за производството на всеки един продукт, трябва да се картографира използването на ресурсите. Необходимо да се установят ясни връзки с екопроектирането и стратегията за химикалите, с мисъл за здравето на екосистемите и хората, за да се гарантира съгласуваност на политиките.

3.5. Конкурентоспособността следва да се разглежда в контекста на предварително договорените позиции на ЕИСК, като се подчертава, че тя не следва да бъде извинение за достигането на абсолютния минимум по отношение на екологичните стандарти и следва винаги да се разглежда в контекста на съгласуваността с нашите ангажименти по отношение на целите за устойчиво развитие. На това се акцентира особено предвид неотдавнашния доклад на Марио Драги ([4]).

## 4. **Технологии и земеползване**

4.1. Високотехнологичният елемент на биоикономиката е важен. Той включва технологичния напредък и иновациите за разработване на биологични компоненти за продукти, които да заменят тези, които понастоящем се се произвеждат с използване на изкопаеми горива или са неустойчиви по други причини.

4.2. Цифровите и технологичните инструменти са движеща сила за ефективността на биоикономиката, но не следва да се превръщат в цел. Целта е преминаване към икономика, която използва биотехнологии, и ефективно използване на естествените биологични процеси за подобряване на устойчивостта на нашия икономически модел въз основа на принципите и подходите на кръговостта.

4.3. Целта на биоикономиката е справедлив преход, при който се зачитат традиционните практики и природосъобразните решения. Това е особено важно за хранително-вкусовия сектор, където има много примери за малки до средни семейни стопанства, които използват традиционни регенеративни практики за производство на висококачествени храни с висока стойност, без това да изисква високи технологии или цифровизация. Този елемент не следва да се губи в стремежа към по-широко използване на високи технологии. Следва да се подкрепят природосъобразните решения за храните и околната среда.

4.4. Градското земеделие, съчетано с технологично подкрепен обмен на данни, може да съкрати веригите на доставки, а връзката с кръговите продоволствени центрове може да се използва за справяне с разхищението на храни, като интегрира кръговостта с биоикономиката. Тези възможности следва да бъдат разработени в сътрудничество с градските общности.

4.5. Използването на естествени системи за създаване на поглътители на въглерод може да бъде засилено и насърчавано. Горите с биологично разнообразие, управлявани в рамките на трайно комбинирано горско покритие, което е типично за много държави — членки на ЕС, носят множество ползи за различните елементи на устойчивостта. Много стопанства вече се управляват по начин, който използва природата за улавяне на въглерод, например чрез използване на регенеративни практики, които увеличават съхранението на въглерод в почвите, и създаване и запазване на местообитанията в живите плетове, които маркират границите между стопанствата. Тези практики са средство за постигане на целите в областта на климата и устойчивостта и трябва да бъдат признати и възнаградени в рамките на една стратегия за биоикономиката. Технологията за механично поглъщане на въглерод, макар и технически жизнеспособна, все още е със спорна търговска жизнеспособност.

([3]) Основните принципи на Г-20 по отношение на биоикономиката: https://www.g20.org/en/news/g20-reaches-consensus-and-establishes-high-level-principles-on-bioeconomy.

([4]) https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

5. **Социален елемент**

5.1. Биоикономиката има допълнително социално измерение, като се имат предвид хората, участващи в свързаните с нея предприятия, и ползите за общностите.

5.2. Що се отнася до стратегията за селските райони и развитието и подкрепата за селските, крайбрежните и отдалечените райони, в рамките на биоикономиката съществуват възможности за създаване на добре платени устойчиви работни места, възможности, обучение и социални придобивки, като самата биоикономика се развива внимателно и съгласувано с кръговостта и устойчивостта.

5.3. Докладът за стратегическия диалог относно селското стопанство ([5]) предлага възможност за интегриране на принципите на кръговостта посредством биоикономика в създаването на стабилна продоволствена система в ЕС. Следва да се отрият подкрепа и финансиране извън рамките на общата селскостопанска политика (ОСП), за да се увеличат максимално възможностите и да се гарантира всеобхватна подкрепа за земеделските стопани, които се стремят към преход.

5.4. Стратегията за биоикономика е възможност да се положат основите на една визия за селските райони на Европа, при която се отчита благосъстоянието на техните жители и се дава приоритет на допълващите се принципи на кръговостта, които насърчават по-късите вериги на доставки, ремонта и повторната употреба. В тази визия следва да се очертаят мерки за подкрепа, за да се даде възможност на младите хора да станат трансформиращ фактор и носители на промяната при оформянето на бъдещето на биоикономиката.

5.5. По-широките ползи за обществото включват по-добро здраве и по-голямо благосъстояние на общностите, свързаните с това бюджетни икономии, които ще бъдат реализирани в областта на здравеопазването, и възстановяване на селските райони. Необходими са изследвания, за да се гарантира, че практиките в областта на биоикономиката се внедряват по справедлив начин, като се подчертават възможностите, а предизвикателствата се представят реалистично.

Брюксел, 23 октомври 2024 г.

*Председател*
*на Европейския икономически и социален комитет*
Oliver RÖPKE

([5]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_bg.